

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E

08 noiembrie 2022

mun. Chișinău

Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție în componența:

Președinte– Timofci Vladimir,
Judecători– Țurcan Anatolie, Toma Nadejda, Cobzac Elena și Plămădeală Ghenadie,

a judecat fără citarea părților, recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Dubăsari Valeriu și de către avocata Sanduleac Diana în numele inculpatului, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2022, în cauza penală în privința lui

Grapila Corneliu XXXXX

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 04.10.2021-10.12.2021;

Instanța de apel: 19.01.2022-16.02.2022;

Instanța de recurs: 28.04.2022– 08.11.2022.

a c o n s t a t a t :

1. Prin sentința Judecătoriei Bălți (sediul central) din 10 decembrie 2021, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală*, Grapila Corneliu a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.186 alin.(2) lit. b), c), d) Cod penal, la 160 ore muncă neremunerată în folosul comunității.

Acțiunea civilă înaintată de partea vătămată Iavorschi Galina în privința inculpatului, privind repararea prejudiciului material a fost admisă în principiu, urmând ca mărimea prejudiciului declarat să fie stabilită în procedură civilă.

2. Pentru a se pronunța, prima instanță a constatat *în fapt* că, Grapila Corneliu, având scopul sustragerii pe ascuns din averea proprietarului, în mod intenționat, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, prevăzând consecințele, admițând și dorind survenirea lor, în coparticipare cu alte persoane nestabilite de organul de urmărire penală, în mai multe rate, pe parcursul lunii iulie a anului 2021, au pătruns în depozitul morei ce aparține SC „Belmogal” SRL (c/f 1006602000861), amplasate pe adresa mun. Bălți, str. Ștefan cel Mare și Sfânt, nr.156, de unde pe ascuns au sustras 3 motoare electrice asincron tip „4A100L-6Y350HZ/2.2kW/380V” evaluate la prețul de 2500 lei fiecare, 2 motoare electrice asincron fără de numire evaluate la prețul de 8000 lei fiecare, un motor electric asincron tip „4A132-M-6-Y3/5kW/380V” evaluat la prețul de 12 750 lei, accesorii pentru mașina de rulare (set de reparație pentru role) evaluate la prețul de 69 600 lei, iar în total au sustras în mai multe rate, bunuri în sumă totală de 105 850 lei,

prin ce au cauzat SC „Belmogal” SRL o daună materială în proporții considerabile, după ce de la locul faptei s-au eschivat.

Pe baza stării *de fapt* expuse mai sus, confirmată de probele administrate, prima instanța a reținut în drept, că faptele inculpatului întrunesc elementele constitutive a infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(2) lit. b), c), d) Cod penal - „*Furtul, adică sustragerea pe ascuns a bunurilor altei persoane, comisă de două și mai multe persoane, prin pătrundere în încăpere, în alt loc pentru depozitare, cu cauzarea de daune în proporții considerabile.*”

3. Avocata Guțu Liubov, în numele părții vătămate, a contestat cu apel sentința, solicitând casarea acesteia, stabilirea unei noi pedepse mai aspre și admiterea acțiunii civile depuse de partea vătămată, în mărime de 105 850 lei, cu încasarea prejudiciului material din contul inculpatului.

În motivarea apelului, avocata a indicat că, deși inculpatul a recunoscut vinovăția sa, instanța de fond la stabilirea pedepsei nu a luat în considerație faptul că, ultimul a comis anterior infracțiuni similare, nu a dorit benevol de a restitui prejudiciu integral.

Deși instanța de fond a menționat că acțiunea civilă se admite, a mai indicat avocata că, partea vătămată urmează să aducă probe pentru confirmarea prejudiciului, deși, prejudiciul în cauză se confirmă prin procesul-verbal de ridicare în 02.09.2021 de la Iavorschi Galina a actelor ce individualizează SC „Belmogal” SRL, actul de inventariere, lista bunurilor sustrase, certificatul contabil (f.d.21-28).

Totodată, a mai considerat că, trebuie încasat prejudiciul, iar inculpatul să fie pedepsit mai aspru.

3.1. Inculpatul în cadrul ședinței de judecată a solicitat aplicarea în privința sa a Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova.

La fel a indicat că, a dorit să achite părții vătămate prejudiciul, însă partea vătămată nu i-a lăsat un număr de telefon sau un cont pe care ar putea transfera banii.

3.2. Avocata Sanduleac Diana în numele inculpatului, în ședința instanței de apel, a solicitat admiterea apelului declarat dar din alte motive, precum și admiterea cererii depuse de către inculpat referitor la aplicarea actului de amnistie, deoarece a considerat că nu sunt careva impedimente privind aplicarea acestuia.

Cât privește acțiunea civilă a considerat că, partea vătămată urma să depună cerere în instanța civilă pentru încasarea sumei și că inculpatul nu este împotriva reparării prejudiciului.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2022, a fost admis apelul declarat de avocata Guțu Liubov în numele părții vătămate, casată parțial sentința, inclusiv din alte motive decât cele invocate, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, după cum urmează:

S-a încetat procesul penal în privința lui Grapila Corneliu în baza art.186 alin.(2) lit. b), c), d) Cod penal, în baza art.2 alin.(1), (3) al Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova.

S-a dispus încasarea de la inculpatul Grapila Corneliu în folosul părții vătămate Iavorschi Galina a sumei de 105 850 lei cu titlu de prejudiciu material.

În rest se mențin dispozițiile instanței de fond.

În motivarea soluției sale, instanța de apel a menționat că, instanța de fond eronat a ajuns la concluzia de a admite în principiu acțiunea civilă înaintată de partea vătămată.

La adoptarea sentinței, deși s-a reținut în partea descriptivă a sentinței fapta criminală, considerată ca fiind dovedită și anume, cauzarea prejudiciului material în valoare de 105 850 lei de inculpat, în final eronat s-a concluzionat admiterea în principiu a acțiunii civile, indicându-se că urmează a fi prezentate probe în vederea demonstrării prejudiciului solicitat.

Având în vedere că, s-a stabilit cu certitudine faptul că, suma prejudiciului material cauzat de inculpat constituie 105 850 lei, ceea ce s-a demonstrat prin actele ridicate la data de 02.09.2021 - actul de inventariere, lista bunurilor sustrate, certificatul contabil (f.d.21-28), la care instanța de fond a făcut trimitere ca la acte ce confirmă vinovăția inculpatului, instanța de apel a considerat necesar de a încasa de la inculpat suma menționată supra, cu titlu de prejudiciu material cauzat prin infracțiune.

A mai conchis instanța de apel că, la caz, nu se atestă situația, când pentru a stabili exact suma despăgubirilor convenite părții civile, trebuie amânată judecarea cauzei, iar acțiunea urmând a fi admisă în principiu, ca asupra cuantumului despăgubirilor convenite să hotărască instanța civilă, fiind constatată cu certitudine prin actele contabile suma prejudiciului material, care și urmează a fi încasată de la inculpat, prin adoptarea unei soluții noi în latura civilă.

Totodată, instanța de apel a reiterat că, materialele cauzei penale denotă că inculpatul printr-un înscris autentic a solicitat judecarea cauzei conform procedurii simplificate prevăzute de art.364¹ alin.(1) Cod de procedură penală, declarând că recunoaște fapta de care este învinuit și este de-acord ca judecata să se facă în baza probelor administrate în cursul urmăririi penale, cerere ce a fost admisă de instanța de fond prin încheiere.

De asemenea, s-a constatat că, inculpatul nu a contestat sentința și în ședința din cadrul instanței de apel a solicitat aplicarea în privința sa a Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova.

În situația stabilită pe caz privind comiterea de către Grapila Corneliu a infracțiunii de furt, pe parcursul lunii iulie a anului 2021 și ținând cont de prevederile enunțate, instanța de apel consideră că careva interdicții în vederea aplicării actului de amnistie nu sunt.

Inculpatul nu cade sub interdicția reglementată la art.6 din prezenta lege, și și-a exprimat acordul privind aplicarea Legii privind amnistia, solicitând încetarea procesului penal.

5. Procurorul în temeiul art.427 alin.(1) pct. 6) Cod de procedură penală, contestă cu recurs decizia instanței de apel, solicitând casarea parțială a acesteia în partea ce ține de încetarea procesului penal în legătură cu aplicarea actului de amnistie.

În motivarea cerințelor sale invocă precum că, decizia atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția, iar ce ține de încetarea procesului penal în baza art.2 alin.(1), (3) al Legii cu privire la amnistie în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova, nr. 243 din 24 decembrie 2021 o consideră a fi ilegală și neîntemeiată.

Consideră procurorul că, instanța de apel corect a concluzionat faptul că inculpatul cade sub incidența Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia, corect a reținut vinovăția inculpatului în baza art.186 alin.(2) lit. b), c), d) Cod penal, însă incorect a încetat procesul penal.

Astfel, constată procurorul că, luând în considerare că o hotărâre judecătorească de aplicare a amnistiei nu constituie temei de reabilitare a persoanei, amnistia poate fi aplicată doar după cercetarea tuturor probelor și stabilirea vinovăției persoanei în comiterea infracțiunii incriminate, în ordinea art.389 alin.(4) pct. 2) Cod procedură penală, pe caz, urmând a fi adoptată o hotărâre de condamnare cu liberarea, reducerea ori comutarea pedepselor penale.

5.1. Avocata Sanduleac Diana, în numele inculpatului a contestat cu recurs decizia instanței de apel, solicitând casarea acesteia, cu pronunțarea unei noi hotărâri în parte ce ține de admiterea acțiunii civile, prin care aceasta să fie admisă în principiu.

Deși avocata nu a invocat vreun careva temei prevăzute în art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, în motivarea recursului declarat, aceasta menționează că, la comiterea infracțiunii de furt, pe lângă inculpatul care și-a recunoscut vina total și a solicitat examinarea cauzei penale în procedură simplificată prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, mai sunt doi învinuiți și anume Cernomoreț Serghei și Golondovschi Serghei, de comiterea infracțiunii prevăzute de art.186 alin.(2) Cod penal care, în coparticipare cu Grapila Corneliu au sustras bunuri de la SC „Belmogal” în comun, în mai multe rate și în total bunuri în sumă de 105 850 lei”.

În situația creată, consideră avocata că, instanța de apel greșit a ajuns la concluzia de a admite acțiunea civilă depusă de partea vătămată, deoarece în bunurile au fost sustrate de la SRL ”Belmogal” care și a fost recunoscută ca parte vătămată și parte civilă pe dosarul dat și nu de la Iavorschi Galina.

De asemenea, consideră avocata că, incorect s-a decis încasarea prejudiciului material total doar de la Grapila Corneliu, pe când furtul a fost comis în coparticipare de trei persoane.

6. Judecând recursul ordinar în baza actelor din dosar, Colegiul penal lărgit a ajuns la concluzia că recursurile ordinare declarate de către procuror și avocata inculpatului urmează a fi admise, din următoarele considerente.

Conform art.435 alin.(1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală, instanța de recurs, judecând recursul, admite recursul, casează hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Potrivit art.427 alin.(1) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel doar în cazurile stipulate în acest articol.

Reieșind din temeiurile de drept ale recursului ordinar declarat, se reține că titularii invocă incidența cazurilor de casare prevăzute la pct. 6) alin.(1) art.427 Cod de procedură penală, potrivit căruia hotărârile instanțelor de fond și de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de aceste instanțe, inclusiv în temeiul când hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția.

Colegiul penal lărgit menționează că, la întocmirea unei hotărâri, instanța trebuie să îndeplinească cerințele art.394 Cod de procedură penală și să soluționeze

toate chestiunile prevăzute în art.385 și art.397 Cod de procedură penală.

Potrivit art.384 alin.(3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată, iar conținutul ei se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea.

Potrivit art.417 alin.(1) pct. 8) Cod de procedură penală, decizia instanței de apel trebuie să cuprindă printre altele și motivele adoptării soluției date.

Colegiul penal lărgit atestă că, criticând decizia instanței de apel, recurs au declarat procurorul și avocata Sanduleac Diana în numele inculpatului, care au solicitat admiterea acestuia și casarea parțială a deciziei.

La caz, se constată că, ulterior adoptării sentinței, la data de 10 decembrie 2021 a intervenit Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, fapt ce condiționează, în lipsa restricțiilor la caz, aplicarea acesteia în privința inculpatului.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit consideră că, soluția instanței de apel de încetare a procesului penal în temeiul art.2 al Legii privind amnistia, este neîntemeiată, la adoptarea căreia nu s-a ținut cont de următoarele.

Potrivit art.413 alin.(1) Cod de procedură penală, la judecarea apelului se aplică regulile generale pentru judecarea cauzelor în primă instanță, cu excepțiile prevăzute în Partea specială titlul II capitolul IV secțiunea 1.

Conform art.415 alin.(1) pct. 2) Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând cauza în ordine de apel, admite apelul, casând sentința parțial sau total, inclusiv din oficiu, în baza art.409 alin.(2) Cod de procedură penală și pronunță o nouă hotărâre, potrivit modului stabilit, pentru prima instanță.

Conform art.1 alin.(1), 7 alin.(1) – (8) Cod de procedură penală, procesul penal reprezintă activitatea organelor de urmărire penală și a instanțelor judecătorești desfășurată în conformitate cu prevederile prezentului cod, exceptând doar situațiile când prioritate au reglementările internaționale sau când unele prevederi legale sunt declarate neconstituționale.

În conformitate cu art.107 alin.(1) Cod penal, amnistia este actul ce are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei, fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei.

Potrivit art.275 pct. 4) Cod de procedură penală, urmărirea penală nu poate fi pornită, iar dacă a fost pornită, nu poate fi efectuată, și va fi încetată în cazurile în care a intervenit amnistia.

Conform art.285 alin.(2) și (7) Cod de procedură penală, încetarea urmăririi penale are loc în cazurile de nereabilitare a persoanei, prevăzute la art.275 pct. 4)–9) din prezentul cod.

Încetarea urmăririi penale și liberarea persoanei de răspundere penală nu pot avea loc contrar voinței acesteia. În acest caz, urmărirea penală continuă.

În corespundere cu art.1 alin.(4) din Legea nr. 243 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, aplicarea amnistiei față de persoanele inculpate se decide de instanța de judecată, la faza de judecare a cauzei.

Potrivit art.2 alin.(1) și (4) din Legea nr. 243, procesele penale în privința infracțiunilor săvârșite până la adoptarea prezentei legi, pentru care Codul penal prevede drept pedeapsă principală maximă o pedeapsă nu mai aspră decât pedeapsa cu închisoare pe un termen de 7 ani, încetează la faza de judecare a cauzei.

Ținând cont de faptul că, solicitarea de aplicare a actului de amnistie a intervenit la faza de judecare a apelului, instanța urma să adopte o hotărâre în conformitate cu prevederile art.389 alin.(4) pct. 2) Cod de procedură penală, potrivit cărora se adoptă o sentință de condamnare cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei în cazul amnistiei conform art.107 Cod penal, deoarece adoptarea unei sentințe de încetare a procesului penal conform art.391 Cod de procedură penală, este posibilă doar la faza punerii pe rol a cauzei (art.345 Cod de procedură penală coroborat cu art.350 Cod de procedură penală), iar în celelalte cazuri, hotărârea se adoptă în baza art.art.389-390 Cod de procedură penală.

Tot aici se menționează că, legiuitorul în prevederile art.391 Cod de procedură penală, nu a statuat că, după ce procedura continuă în mod obișnuit și instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului, ea va adopta o sentință de încetare a procesului penal în cazul aplicării actului amnistiei, ca de altfel și al prescripției.

Deci, aceste două cazuri de nereabilitare a persoanei, spre deosebire de celelalte situații similare, regăsite în art.391 Cod de procedură penală, sunt soluționate, după faza ședinței preliminare (art.art.332 alin.(5), 384 Cod de procedură penală), doar în cadrul adoptării unei sentințe sau deciziei (instanței de apel) de condamnare, în virtutea esenței sale procedurale și a specificului de a hotărî asupra învinuirii formulate inculpatului în condițiile prescrise la art.art.389, 394 alin.(1), (2) și 395 Cod de procedură penală, spre deosebire de cele prevăzute în art.394 alin.(4), 396 Cod de procedură penală, adică proprii unei sentințe de încetare.

Prin urmare, deși instanța de apel întemeiat a stabilit că prima instanță a constatat că prin acțiunile sale, inculpatul a săvârșit infracțiunea prevăzută de art.186 alin.(2) lit. b), c), d) Cod penal și corect a aplicat prevederile art.2 din Legea nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia din motivele expuse în aceasta, însă, neîntemeiat a dispus *„Încetează procesul penal pe învinuirea înaintată în privința lui Grapila Corneliu în baza art.186 alin.(2) lit. b), c), d) Cod penal, în baza art.2 alin.(1), (3) al Legii nr. 243 din 24 decembrie 2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea Independenței Republicii Moldova”*, astfel încetând procesul, contrar prevederilor art.389 alin.(4) pct. 2) Cod de procedură penală.

Reieșind din cele expuse, instanța de recurs apreciază ca fiind neîntemeiate concluziile instanței de apel de încetare a procesului penal, deoarece se atestă clar și concludent că încetarea procesului penal în cazul amnistiei poate fi dispusă doar de instanța de fond, și doar până la începerea cercetării judecătorești, când inculpatul consimte (art.art.350 alin.(1), 332 alin.(1) Cod de procedură penală).

Ulterior însă, în cazul în care procedura continuă în mod obișnuit instanțele de fond (art.332 alin.(5) Cod de procedură penală) și de apel (art.413 alin.(1), 415 alin.(1) pct. 2), 419 Cod de procedură penală), hotărăsc asupra învinuirii înaintate inculpatului și aplicarea actului de amnistie doar prin adoptarea sentinței sau deciziei, de condamnare, când vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii a fost confirmată prin ansamblul de probe cercetate de instanța de judecată, iar în dispozitiv- cu constatarea că inculpatul este vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de legea penală, cu stabilirea pedepsei și cu liberarea de executarea ei.

Prin urmare, Colegiul penal lărgit consideră întemeiate argumentele recursului declarat de procuror, solicitarea acestuia de pronunțare a unei noi

hotărâri și constată că, concluziile instanței de apel de încetare a procesului penal, sunt eronate și neîntemeiate, iar în prezenta speță prin pronunțarea unei noi hotărâri nu se va agrava situația inculpatului, care prin hotărârile instanțelor de fond a fost recunoscut vinovat, la caz doar urmând a fi liberat de pedeapsa stabilită prin sentință, în baza articolului căruia a fost anterior condamnat de instanțele inferioare, motiv din care recursul procurorului în acest sens urmează a fi admis.

6.1. Subsidiar, la rejudecare, instanța de apel se va expune și în partea ce privește argumentele invocate în recursul declarat de avocata inculpatului, referitor la soluționarea acțiunii civile, inclusiv prin prisma practicii CEDO (*cauza Toncev vs. Bulgaria*).

7. În conformitate cu art.art.434, 435 alin.(1) pct.2) lit. c) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit

d e c i d e :

Admite recursurile ordinare declarate de către procurorul în Procuratura de circumscripție Bălți, Dubăsari Valeriu și de către avocata Sanduleac Diana în numele inculpatului, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Bălți din 16 februarie 2022, în cauza penală în privința inculpatului *Grapila Corneliu Vasile XXXXX*, dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral pe 15 decembrie 2022.

Președinte

Timofti Vladimir

Judecători

Țurcan Anatolie

Toma Nadejda

Cobzac Elena

Plămădeală Ghenadie